

MARSCHEN FÖR TILLGÄNGLIGHET

SVERIGE BEHÖVER EN LAG SOM KLASSAR
OTILLGÄNGLIGHET SOM DISKRIMINERING

JESPER ODELBERG
» DET ÄR SOM
OMEDVETEN
APARTHEID «

NORGE OCH
SEX ANDRA
LÄNDER HAR
REDAN LAGEN

MONA SAHLIN,
LARS OHLY,
MARIA WETTER-
STRAND & MATS
ODELL BLAND
TALARNA
I STOCKHOLM

25 MARSCHER PÅ LÖRDAG!

– FRÅN LULEÅ TILL MALMÖ

MARSCHEN FÖR
TILLGÄNGLIGHET
www.marschen.se

Upplev den svenska sommaren i en hyrbil anpassad för dig

Är du i behov av en handreglageutrustad bil i sommar?
Hertz erbjuder handreglage som tillval till hyrbilen, så du kan gasa
och bromsa med handen.

För mer information och bokning, ring 0771-211 212.

Hertz
Love the road

Den här bilagan borde inte behövas!

Tillgänglighet skulle vara en självklarhet för alla i Sverige 2009.

Dessvärre är det inte så idag. Tyvärr måste vi erkänna att vi inte heller är perfekta, men vi har höga ambitioner och tydligt fokus. Varje dag jobbar vi aktivt för att våra tåg ska vara fullt tillgängliga för dig och alla andra som vill resa med oss. Vi vill att det ska vara enkelt och bekvämt. Att du ska känna dig trygg och säker längs hela resan oavsett vad du behöver hjälp med. Idag samarbetar vi med åtta handikapporganisationer och har

kommit en bra bit på vägen. Men för att vi alla ska bli nöjda behövs din hjälp. Nästa gång du reser med oss och stöter på något du tycker vi kan förbättra gällande tillgängligheten på våra tåg, vill vi att du hör av dig. Ring 0771-75 75 99 eller fyll i ett formulär på www.sj.se/funktionshinder. Där kan du också läsa mer om vad vi gör för att öka tillgängligheten. Tack för att du reser med oss!

Stockholmsmässan

Hitta ett bra liv!

Välkommen till Ett Bra Liv – den aktiva och engagerande mässan med allt som berör hjälpmedel, hälsa, träningsalternativ, kost och fritid för äldre och personer med funktionsnedsättning. Alla har rätt till ett bra liv.

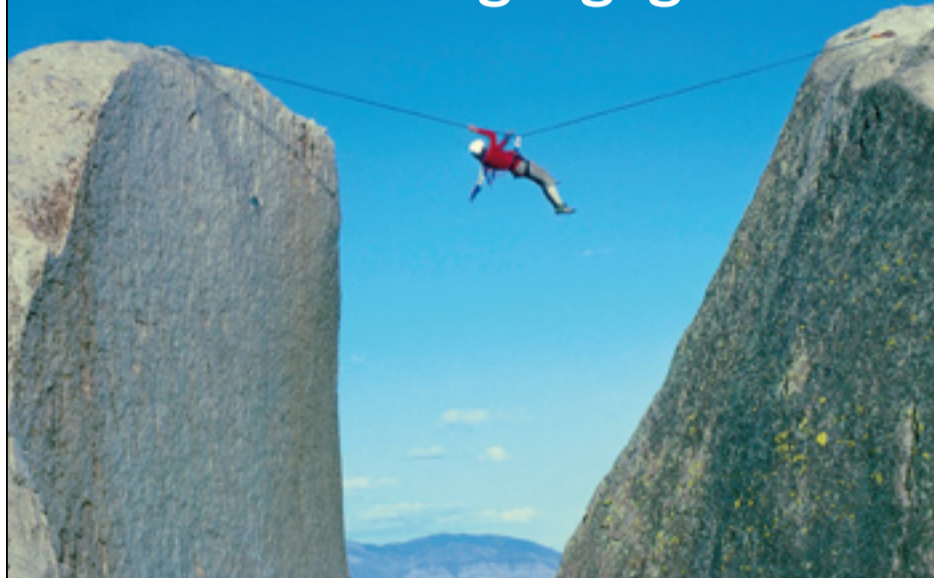
Mer info på: www.ettbraliv.com

Den nya mötesplatsen
ett bra liv
När hjälpmedel förenklar

9-11 september 2009

I samarbete med: Anhörigas Riksförbund, BraVå, DHR, Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter, Föräldrakraft, Hjälpmedelsinstitutet, Karolinska Institutet, Kommunal, Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund, PRO, RTP-S, Rekryteringsgruppen, SPF, Vårdförbundet, Vårdföretagarna och YLab.

Är du tillgänglig?

Dålig tillgänglighet lägger varje dag hinder för över 1 miljon människor med funktionsnedsättning.

Vad kan du göra för att riva hindren? Se våra filmer om tillgänglighet och beställ vårt praktiska material på handisam.se

HANDISAM

Myndigheten för handikappolitisk samordning

Se så lätt och smidigt det går att komma i och ur en bil!

CARONY - rullstolen som blir en bilstol ...som blir en rullstol

CARONY finns som manuell rullstol och som elrullstol.

auto ADAPT
for your independence

Se alla våra smarta lösningar på:

www.autoadapt.se

...eller ring 0302-25400

DÄRFÖR MARSCHERAR VI I HELA LANDET PÅ LÖRDAG

DETTA ÄR MARSCHEN FÖR TILLGÄNGLIGHET

Marschen för tillgänglighet är en religiöst och politiskt obunden organisation som har som enda syfte att otillgänglighet ska klassas som diskriminering av personer med funktionsnedsättning.

Fler än 140 organisationer och företag stödjer oss och vårt syfte. Organisationerna som ställt sig bakom innefattar bland annat samtliga stora handikapporganisationer, inklusive ungdomsorganisationer: Handikappförbundens Samarbetsorgan (HSO), De Handikappades Riksförbund (DHR), Neurologiskt Handikappades Riksförbund (NHR), Synskadades Riksförbund (SRF), Hörselskadades Riksförbund (HRF), Riksföreningen för Trafik och Polioskadade (RTP), Reumatikerförbundet, Svenska Diabetesförbundet, Astma och allergiförbundet, För utvecklingsstörda barn, unga och vuxna (FUB), Svenska Handikapporganisationers Internationella Biståndsförening (SHIA), Svenska Handikappidrottsförbundet (SHIF), etc.; politiska organisationer: Miljöpartiet de gröna, Vänsterpartiet, Grön Ungdom, Liberala Ungdomsförbundet (LUF), SSU Stockholm, etc.; organisationer som tidigare inte knutits till kampen för rättigheter för personer med funktionsnedsättning: Sveriges förenade studentkårer (SFS), Pensionärernas riksorganisation (PRO), Uppsala Studentkår, Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund, Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter, etc. En fullständig förteckning finns på www.marschen.se/stodjande

En annonsbilaga från Marschen för tillgänglighet www.marschen.se

För frågor om innehållet, kontakta Hans Filipsson, Marschen för tillgänglighet. Tel: 0708-77 27 67, e-post: hans@marschen.se

Försäljning: Svensk Mediafocus AB.

Textansvarig och skribent: Märten Gudmundhs/mewe AB. Grafisk formgivning & repro: mewe AB. Omslagsfoto: Björn Roth. Tryck: V-Tab.

För bilagor kontakta Svensk Mediafocus AB, Magnus Andersson på 0705-92 29 91 eller maila till magnus.andersson@mediafocus.se

SVERIGE ÄR IDAG ett otillgängligt land. För Sveriges övermiljon personer med funktionsnedsättning innebär det att man blir utestängd, segregerad och diskriminerad. Trots årtionden av goda intentioner, vackert formulerade politiska löften och konkret lagstiftning har vi inte uppnått tillgänglighet. Enda sättet att säkra det är att göra otillgänglighet till diskriminering.

Det finns redan lagstiftning som är tänkt att tillgängliggöra Sverige. Plan- och bygglagen har sedan 1966 innehållit tillgänglighetsregler och lagen om handikappanpassad kollektivtrafik kom 1979. Det är 43 respektive 30 år sen.

Trots det är 60-90 procent av affärer, restauranger, biografier, möteslokaler och andra inrättningar i svenska stads-kärnor helt eller delvis omöjliga att besöka och använda för människor med funktionsnedsättning. Det är steg, trappor och trösklar. Det är dålig belysning, städning, ventilation och ljudmiljö. Det är avsaknad av dörröppnare, kontrastmarkeringar, hörselslingor, handikapp-toaletter och information på lättläst svenska och i punktskrift. Bara 52 procent av landets kollektivtrafikbussar har automatiska hållplatsutrop så att personer med synskador kan nyttja dem. Bara 7 procent har liftar och 43 procent ramper så att personer med rörelsehinder kan nyttja dem. Trots att lagstiftning finns riskerar den som bryter mot den inte något straff eller att tvingas åtgärda otillgängligheten. Svensk tillgänglighet bygger på medömkan och god vilja. Våra frågor handläggs av socialdepartementet, inte justitiedepartementet där de hör hemma.

SAMTIDIGT SER ANDRA länder tillgänglighet som en medborgarrättsfråga och har lagstadgat rätten att inte bli diskriminerad. I USA gjorde man det redan 1990, vilket har gjort landet till det mest tillgängliga i världen. Andra länder som följt efter är Australien, Storbritannien, Hong Kong, Sydafrika, Frankrike och sedan årsskiftet Norge. Hur länge till ska Sverige vänta? USA erbjuder skattelättnader på 15 000 dollar per år till samtliga företag oavsett storlek för tillgänglighetsskapande åtgärder. Sverige saknar motsvarande incitament. Betalar

HANS FILIPSSON, språkrör och grundare av marschen för tillgänglighet

inte svenskar med funktionsnedsättningar skatt precis som amerikaner?

31 maj 2000 antogs den dåvarande socialdemokratiska regeringens proposition *Från patient till medborgare - en nationell handlingsplan för handikappolitiken* av riksdagen. Den innehöll stora och fina ord som i det stora hela visat sig inte vara mer än - just det - stora och fina ord. Redan i ingressen till förordet i kortversionen av propositionen skriver dåvarande socialminister Lars Engquist:

"Handikappolitik handlar om allas rätt att vara medborgare - att kunna vara delaktig. Att få komma in genom samma dörr som alla andra - att inte vara hänvisad [till] ingången genom lagret, att kunna välja hur många gånger jag vill träffa min älskade utan att vara styrd av hur många färdtjänstresor som tillåts för 'fritid' eller att jag ska våga ta bussen som synskadad och veta att hållplatserna ropas ut och inte behöva chansa eller fråga hela tiden - var är vi nu?"

DET HAR TAGITS SPADTAG för att tillgängliggöra Sverige. Projektet Världig Entré som drivs av Stockholms stad, Statens fastighetsverk och EIDD Sverige, visar exempelvis att det

går att förena dagens krav på tillgänglighet med bra och estetiska lösningar till och med i kulturhistoriskt känsliga miljöer. Men utan tvingande lagstiftning räcker inte de välmenande spadtag som ändå görs.

Enligt propositionen ska "enkelt avhjälpna hinder" mot tillgänglighet vara borttagna och kollektivtrafiken tillgänglig 2010, vilket har odlat myten "Sverige ska vara tillgängligt 2010" - även bland oss med funktionsnedsättningar. Redan 2005 konstaterade Boverket att det inte skulle gå att nå målet. Enligt Banverket och Vägverket 2008 kommer inte heller kollektivtrafiken att vara tillgänglig 2010. Istället sätter man upp ett nytt mål - 2020.

OTILLGÄNGLIGHETEN drabbar inte bara personer med funktionsnedsättning, utan även föräldrar, barn, pojkar och flickvänner, makar, kompisar - kort sagt: det svenska samhället i stort. Inte minst drabbas samhället av en förlust i resurser genom att utestänga en så stor del av befolkningen från samhällslivet.

Vi är trötta på att dagligen utestängas och marginaliseras till andra klassens medborgare. Vi är trötta på de "vackra orden" med rekommendationer som alla håller med om, men ingen tar ansvar för. Vi är trötta på att de som bryter mot nuvarande lagstiftning inte riskerar några straff. Vi är trötta på att inte kunna föra talan i domstol mot dem som diskriminerar oss. Och vi är trötta på de alltmer makabra löften som samtliga svenska regeringar och riksdagar de senaste 50 åren gett oss om tillgänglighet, löften som med facit i hand visat sig vara bara tomma ord.

Jag säger det igen: 43 respektive 30 år sen. Hur länge till tycker du att vi ska få vänta?

Hans Filipsson
språkrör och grundare

PS: Vad kan du göra? Gå med oss på lördag i en marsch nära dig! Skriv på vår namninsamling på www.marschen.se! Det är en bra start.

Ett tillgängligt samhälle för alla måste få kosta!

Det borde vara självklart att alla människor kan röra sig fritt, och att varor och tjänster är tillgängliga och användbara för alla. Många ansvariga prioriterar annat. Tillgänglighet blir för dyrt, helt enkelt.

Med rätt kompetens och med en lagstiftning som klassar hinder i miljön som diskriminering kan vi göra rätt från början. Det tjänar alla på.

Våra medlemmar har den mest angelägna kunskapen - den egna erfarenheten

www.handikappförbunden.se

En miljon människor är varje dag utestängda i Sverige

Av landets nästan två miljoner människor med funktionsnedsättningar uppger hälften att de känner sig diskriminerade. Det visar en undersökning från SCB.

Och det handlar om vanliga platser, som restauranger, tåg, bussar och hemsidor på internet.

I Sverige finns ungefär 1,8 miljoner människor med någon form av permanent funktionsnedsättning.

Hälften av dem kände sig diskriminerade på grund av otillgänglighet. Det slår en undersökning fast som Statistiska centralbyrån gjorde 2005.

En av tio i Sverige upplever otillgängligheten så allvarlig att de känner sig diskriminerade.

Mer än var fjärde uppger att man på grund av funktionshindret inte kan använda lokaler, inte kan ta del av information och inte kan använda flyg, buss eller tåg.

Diskrimineringen sker i många vardagliga situationer. De flesta upplevelser av diskriminering sker i arbetslivet.

Kvinnor med funktionshinder känner sig i högre grad diskriminerade än män. Nästan 40 procent av kvinnorna känner sig diskriminerade vid köp av varor eller tjänster. I hälso- och sjukvården upplever

sig nästan en tredjedel och i kollektivtrafiken drygt en fjärdedel vara diskriminerade.

På kaféer, restauranger och andra "uteställen", upplever sig yngre mer utsatta än äldre, drygt 40 procent uppger det. Lika många upplever sig diskriminerade vid köp av varor och tjänster.

Mobbning

Nästan hälften av de som svarat upplever att diskrimineringen handlar om att få nedsättande kommentarer och att man blir mobbad, retad och förlöjligad.

Nästan 70 procent tror att en anmälan kan leda till att andra i liknande situation kan få det bättre. Samtidigt finns rädslan av att stämplas som besvärlig om man gör en anmälan, 80 procent är rädda för det.

Fördelningen av de stora funktionsnedsättningarna ser ut som följer. Flera har multipla funktionsnedsättningar, därför blir totalsumman högre än den totala mängden 1,8 miljoner med funktionsnedsättningar.

Rörelsehinder: Ca 560 000. 130 000 använder manuell eller eldriven rullstol. 250 000 rollatorer.

Hörselskador/döv: Över 1 miljon, varav en tredjedel använder hörapparat.

Synnedsättningar: 125 000 personer

Astma: 470 000 personer

Allergi: 560 000 personer (svåra allergiska besvär)

Läs- och skrivsvårigheter: 330 000–660 000 personer. ■

ETT NÄRMEST ORÄKNELIGT antal platser i Sverige är inte möjliga att besöka för människor med någon form av funktionsnedsättning.

FOTO: BJÖRN ROTH

Bristande tillgänglighet lyftes i sista stund ur diskrimineringslagen som infördes i år

Brister i tillgängligheten klassas inte som diskriminering. Förslaget lyftes i ett sent skede bort när regeringen slutligen klubbade den nya diskrimineringslagen förra året.

Mer utredning behövdes.

Jämställdhetsminister Nyamko Sabuni lovade då att lägga ett förslag inom den här mandatperioden.

Den nya sammanhållna diskrimineringslagstiftningen innehåller flera väntade förändringar av lagen.

Sju lagar som tidigare reglerade diskriminering lades samman till en.

Dessutom tillkom två nya diskrimineringsgrunder.

Inte tillräckligt genomarbetat

Utöver de fem som fanns sedan tidigare – funktionshinder, kön, sexuell läggning, etnisk tillhörighet eller religiös uppfattning – blev även ålder och könsidentitet grund för diskriminering.

Som en följd av att lagarna slogs sam-

NYAMKO SABUNI lovade nytt förslag senast 2010.

man skedde det samma med de ombudsmän som arbetade mot diskriminering.

Förra årets fyra ombudsmannamyndigheter gick samman till en diskrimineringsombudsman.

Att regeringen inte lade fram något förslag om att brister i tillgäng-

ligheten ska anses vara diskriminering av personer med funktionsnedsättning förklarade Sabuni med att förslaget från den parlamentariska diskrimineringskommittén hade »bristande underlag«.

Frågan ska därför utredas vidare.

Senast 2010

Utredningen sker separat för att inte andra olösta diskrimineringsfrågor ska sinka processen.

Sabuni skrev att det är hennes bestämda ambition att återkomma med ett förslag under den här mandatperioden. Det ska i så fall ske senast 2010. ■

förbundet
sveriges arbetsterapeuter

www.fsa.akademikerhuset.se

Sveriges arbetsterapeuter marscherar för tillgänglighet!

Personlig assistans, hemtjänst och boendestöd från OC!

OmsorgsCompagniet bygger förtroenden, hos oss får du ett gott bemötande, stöd och service som utgår från Dina behov och önskemål – och vi är alltid tillgängliga!

www.oc.se
info@oc.se

Vi stödjer självklart Marschen, det är allas ansvar!

HÄR ÄR DET STOPP!

En helt vanlig gata i en helt vanlig stad. Trots att alla butiker är öppna, är hälften omöjliga att komma in i.

Jesper Odelberg, komikern, skådespelaren, sångaren och EU-vals-kandidaten, visar oss bakom kulisserna i vardagen för en människa med funktionsnedsättning.

– Kolla här, säger han, och pekar på en blåtira på ögat, igår åkte rätt ner i en fontän. Jag vet en bild på Cornelis Vreeswijk där han också har en blåtira. Men han hade inte vurpat, han hade slagits med Fred Åkerström.

Glimten i det blåslagna ögat finns där. Vurpan kom sig av att var knöligt att åka på marken där han var, »men det är knöligt för alla, inte bara för mig«.

Jesper är mitt i slutspurtan inför EU-valet. Han står med som sistnamn på Vänsterpartiets valsedel och han hoppas bli inkryssad, men tror väl inte speciellt mycket på att det kommer att gå. I dag när tidningen kommer ut vet vi, men vid pressläggning återstår många svettiga besök i tur-schemat.

Släng dig i brunnen genombrottet

CP-skadade Jesper Odelberg, 38, slog igenom 1997 i stå-upp-programmet »Släng dig i Brunnen« i Sveriges Television. Då hade han gjort bland annat ett par år på Backa Teater. Efter genombrottet har produktionerna avlöst varandra.

Vissångare tillsammans med pianisten Thomas Darlid. 70 föreställningar av »Den onde, den gode och den fule« tillsammans med Thomas Oredsson, Jan Bylund och Håkan Jäder i Riksteaterns regi.

Det egna albumet »Jesper Odelberg« där han tolkar svenska visor. »Stå-upp-tåget« tillsammans med Martin Ljung, Adde Malmberg, Jan Bylund, Lasse Lindroth (Ali Hussein), Johan Glans, David Batra, Ann Westin och Mia Skäringer.

Egna föreställningen »Är du CP eller?« på Backa Teater. Medver-

kan som sig själv i Jonas Gardells och Susanne Biers film »Livet är en schlager«.

Därefter TV-program, galor och krogshower. Dessutom politiskt sakkunnig under dåvarande socialminister Lars Engqvist i Göran Perssons regering. Och tre lyckade säsonger som undersökande journalist i Rikets Röst, ett norskt komediprogram på TV som gör succé på Youtube. Och nu då som Vänsterpartiets sistnamn på valsedeln inför EU-valet.

Vi pratar visitkort. Jag föreslår ett man viker ut så att alla titlar kommer med.

– Ja, gör ett sånt till mig, det låter bra, skrattar han.

Inte bitter

Bitter är han inte, även om han förstår »de många med olika slags skador« som är det. Det är jobbigt att leva med en funktionsnedsättning. Men arg och ledsen är han ofta.

– Det folk inte ser eller förstår är att vi är utsatta för en omedveten apartheid.

– Handikappade, homosexuella och kvinnor, är med om samma sak. Man har bara tillgång till en del av det gemensamma rummet.

Nedkissade hissar

Ett par trappsteg, eller en lite för hög trottoarkant, det är allt som behövs för att det ska bli tvärstopp för en man som Jesper Odelberg.

Om han vill in i en byggnad finns det antingen ingen ingång alls som fungerar för honom eller så finns en separat ingång, vanligen på baksidan, eller så får han åka i nedkissade hissar. Huvudentrén kunde lika gärna vara märkt »Endast för gående«.

Vi pratar inte om tillfälligheter i livet. Det här är vardag. Den osynliga dörrvakten står och ler i var och varannan entré och pekar på den nyss nämnda skylten.

JESPER ODELBERG vid en helt vanlig gata i en helt vanlig stad. Butikerna märkta med kryss gick överhuvudtaget inte att komma in i för Jesper. Andra var krångliga, men i alla fall möjliga att ta sig in i. Bara ett par var utan problem. FOTO: MÅRTEN GUDMUNDHS

– Det känns, Jesper letar orden. Man blir arg och förbannad nästan kränkt. Det är omedvetet men det svider i hjärtat. Ute-stängd. Igen.

För några år sedan fick han nog. Han hade precis rullat på en spår-vagn i Göteborg.

Då ropar chauffören i högtalarsystemet att han är tvungen åka av.

Då stämde han Göteborgs Spårvägar och gjorde något ovanligt; han utnyttjade sitt kändisskap och vände sig till alla riksmidier. Historien slogs upp stort.

» Det folk inte ser eller förstår är att vi är utsatta för en omedveten apartheid. «

– Jag ville ha 120 000 kronor, men fick nöja sig med 30 000 kronor. Det var inte pengarna, det skulle kännas. Man måste säga ifrån.

En helt vanlig gata

För att visa hur vardagen ser ut besöker vi en helt vanlig gata i en helt vanlig stad och provar att ta oss in i butikerna. Vid över hälften blir det tvärstopp.

– 1979 var det kanske okej att skylla på att man inte förstod frågan, men det är det inte 2009. Det här är inte värdigt ett demokratiskt samhälle, säger Jesper och gör sig till talesperson för inte bara människor med rörelsehinder utan hela den del av befolkningen som blir funktionshindrade på grund av otillgänglighet i miljön.

– Jag vill inte bli positivt särbehandlad, inte för mitt funktionshinder, inte för mitt kändisskap. Jag köar gärna som alla andra till ställen – bara jag också blir insläppt som alla andra. ■

Annons ▼

Har man personlig assistans hos Stil är man arbetsledare för sina assistenter. Modellen är unik bland assistansanordnare och självbestämmande och delaktighet är centrala begrepp.

FOTO: SANDRA QVIST

Full delaktighet hos Stil

Ett intressepolitiskt engagemang och en ideologisk grund medför att assistansanordnaren Stil genomsyras av tankar om allas lika värde och full tillgänglighet.

Stil är ett kooperativ som bedriver personlig assistans. Medlemmarna i kooperativet är assistansanvändare och Stil är arbetsgivare för de personliga assistenterna. Stil har sina rötter i en amerikansk medborgarrättsrörelse för personer med funktionsnedsättningar som heter Independent Living-rörelsen.

Sedan starten i Sverige 1984 har Stil haft flera syften med sin verksamhet. Förutom att anordna en väl fungerande personlig assistans är begrepp som självbestämmande för medlemmarna centralt i Stils arbete. Som en del av en internationell medborgarrättsrörelse är även arbetet för ett samhälle öppet för alla viktigt.

Jonas Franksson arbetar med intressepolitik på assistansanordnaren Stil. Han skriver bland annat blogginlägg på www.stil.se.

Jonas Franksson är anställd på Stil för att arbeta med intressepolitisk verksamhet.

– En av de viktigaste frågorna just nu är att försvara den personliga assistansen, säger Jonas Franksson.

Det handikappolitiska påverkansarbete som Stil bedriver tycker han är en av sakerna som tilltalar mest hos kooperativet.

– Det behövs ett ideologiskt Independent Living-perspektiv i debatten, när man läser LSS-kommitténs slutbetänkande ser man att det har glömts bort. Independent Living handlar om att kunna leva ett självständigt liv. Det märks tydligt att man återgått till att prata om vård och omsorg när det handlar om våra liv, säger Jonas Franksson.

Han tycker att handikapprörelsen har varit alltför tyst när det gäller att försvara assistansen.

– Det är nästan som om de accepterar försämringarna för att reformen kostar så mycket, säger Jonas Franksson.

Imorgon, den 13 juni, genomförs Marschen för tillgänglighet på närmare 30 orter i landet. Stil är huvudsponsor för marschen. Det är sjunde året i rad som det marscheras för kravet att införa otillgänglighet som en diskrimineringsgrund i svensk lag.

– Norge har en sådan lag och det är rent ut sagt pinsamt att Sverige inte har det. Man kan känna att Marschen för tillgänglighet har jobbat i politisk motvind. Men den har en viktig roll eftersom den ökar trycket på våra politiker att ta frågan om tillgänglighet på allvar. Ledningsgruppen för marschen ska verkligen ha en eloge, säger Jonas Franksson.

Representanter för samtliga riksdagspartier deltar i marschen i år. Det tycker Jonas är positivt och det ställer också krav på politikerna som deltar.

– Man kan inte gå i Marschen för tillgänglighet bara för att visa upp sig. Det är beklagligt att vissa politiker som går i marschen lägger förslag som inskränker på assistansen och därmed på våra liv. Man kan inte ge med ena handen och ta med den andra, så bygger man inte modern handikappolitik. Går man Marschen för tillgänglighet så förpliktigar det att man röstar för en tillgänglighetslag. Något annat vore absurt, säger Jonas Franksson.

Jonas hoppas att det blir många som samlas för att delta i årets upplaga av marschen.

– Vi ska känna stolthet för vilka vi är och om ett år förväntar jag mig att vi har en lag som klassar otillgänglighet som diskriminering, säger Jonas Franksson.

Sari Nykvist

HÄR GÅR MARSCHERNA PÅ LÖRDAG!

KOM OCH DELTA!
DU BEHÖVER INTE HA EN EGEN
FUNKTIONSNEDSÄTTNING.

Borlänge

Tid: Samling 12.00
Start: Sveatorget, Borgsvägen mot Liljekvistska parken
Mål: Liljekvistska parken

Eskilstuna

Tid: Samling 12.30, avmarsch 13.00
Start: Cityvaruhuset Kungsgatan/Drottningsgatan
Mål: Fristadstorget

Göteborg

Tid: Samling 11.20, avmarsch 12.00
Start: Götaplatsen
Mål: Gustav Adolfs torg

Halmstad

Tid: Samling kl 10.00
Start: Norra Torg
Mål: Stora Torg

Helsingborg

Tid: Samling 10.00
Start: Gustav Adolfs torg
Mål: Gustav Adolfs torg

Jönköping

Tid: Samling 10.45, avmarsch 11.30
Start: Hovrättstorget
Mål: Olof Palmes plats

Karlskoga

Tid: Samling kl 11, avmarsch kl 12
Start: Folkets Hus
Mål: Alfred Nobels Torg

Karlstad

Tid: Samling 11.30, avmarsch 12.00
Start: Museiparken
Mål: Stora torget

Kumla

Tid: Samling 10.30, avmarsch 11.00
Start: Korsningen Kungsvägen-Hagensdalsvägen
Mål: Torget

Ljusdal

Tid: Samling 11.30, avmarsch 12.00
Start: Förvaltningshuset
Mål: Föreningshuset

Luleå

Tid: Samling 10.30, avmarsch 10.30
Start: Lärkan, parkeringen, gymnasiebyn
Mål: Shopping

Malmö

Tid: Samling 13.30, avmarsch 14.00
Start: Huvudbiblioteket
Mål: Lille Torg

Norrköping

Tid: Samling 12.00, avmarsch 12.30
Start: Stadsbiblioteket
Mål: Sankt Olaiiparken

Sandviken

Samling: kl 11, Kryssset

Skövde

Tid: Samling kl 10.30, avmarsch kl 11.00
Start: Helenaskolans skolgård
Mål: Hertig Johans Torg

Stockholm

Tid: Samling 11.00, avmarsch 12.00
Start: Humlegården
Mål: Sergels Torg

Strömsund

Tid: Samling 11.00, avmarsch 11.30
Start: Parkeringen vid Sporthallen
Mål: Vattudalstorget

Sundsvall

Tid: Samling 14.30, avmarsch 14.50
Start: Storgatan vid McDonalds
Mål: Stora torget

Uddevalla

Tid: Samling 10.30, avmarsch 11.00
Start: Kungstorget
Mål: Bohusläns museum

Umeå

Tid: Samling 12.00
Start: Rådhuset därefter avmarsch
Mål: Rådhuset

Vänersborg

Tid: Samling 12.00, avmarsch 12.30
Start: Edsvägen 3A
Mål: Edsg/Sundsg.

Växjö

Tid: 12.30
Start: Konsthallen, avmarsch kl 13.00
Mål: Speakers Corner

Örebro

Tid: Samling 10.30, avmarsch 11.00
Start: Olof Palmes Torg
Mål: Stortorget

Örkelljunga

Tid: Samling 11.15, avmarsch 12.00
Start: Ängelholmsväg 3
Mål: Ängelholmsväg 3

Östersund

Tid: Samling 11.30, avmarsch 12.00
Start: Västra Station
Mål: Stjärntorget

Halmstad: "Vi ska slå Barcelona"

Barcelona har förutom sitt fotbollslag också Europas mest tillgängliga stad.

– Det ska vi i Halmstad ändra på, säger kommunens handikappkonsult sedan 30 år tillbaka och själv synskadad, Stellan Andersson.

Stellan och Halmstad kommun vill inte prata om handikappanpassning och ökad tillgänglighet. Det är för smått.

– Vi pratar hellre om design för alla. Det är meningen att vårt samhälle ska vara öppet för alla, oavsett om man har en funktionsnedsättning eller för den delen en barnvagn, säger han.

I Halmstad har man kommit långt med detta öppna samhälle. En utmaning 1997 av dåvarande Handikappombudsmannen Inger Claesson Wästberg satte eld i baken på Stellan Andersson och övriga i ledningen för Halmstads kommun.

Det kommunala handikappolitiska programmet som blev ett resultat av detta är redan prisbelönt.

MED FRÅN START

Vad gör Halmstad som inte alla andra redan gör?

– Vi har, vågar jag påstå, lyckats att till nästan hundra procent göra alla nybyggnationer öppna för alla medborgare, säger Stellan Andersson

– Framgångsreceptet är att vi gått ett steg längre än de flesta vid projekteringen. I Halmstad är inte representanter från handikapporganisationerna "remissinstans" och

Design för alla är ledordet i Halmstad. Det betyder för till exempel sommarstaden Halmstad att man kan både se fotboll, spela golf, åka gocart, köra travhäst och bada ute, utan att hindras av sin funktionsnedsättning. Barcelona har lyckats ännu bättre, "men vi ska ändra på det", säger kommunens handikappkonsult.

får granska redan färdiga ritningar. Här sitter handikapprepresentanten med vid samma bord från dag ett när byggnadsinspektören, arkitekten och byggherren möts. Frågan om tillgängligheten finns med på banan redan dag ett och följs sedan upp fyra-fem gånger under processen.

Det här sättet har bland många exempel nyligen lett till ett vackert och tillgängligt bibliotek "väl värt ett besök", som Stellan säger. Vid årsskiftet 2009/2010 invigs en ny arenahall med 5 000 platser som är det mest tillgängliga som går att få idag.

Bostadsområdet Nissa strand med

2000 lägenheter är helt anpassat, både ute och inne, för att vem som helst ska kunna leva där och besöka området.

BARCELONA UTMANING

Redan befintliga byggnader är det inte lika bra med. Kommunens egna är ordnade till måläret 2010, men de privata fastighetsägarna ligger efter. Samförstånd har varit ledordet, men nu ligger sanktioner nära till hands om inte också dessa snart är åtgärdade.

– Vi har kommit långt, det tycker vi också själva, men vi kan bättre, säger Stellan Andersson.

Ett studiebesök i höstas i Barcelona blev rena vitamininjektionen för kommunens företrädare.

– Vi vill skapa en attraktiv stad för alla och behöver likt Barcelona försöka få in tillgänglighetsinsatserna på ett naturligt sätt i den fysiska uppbyggnaden. I Barcelona innefattade det allt från anpassade trafiksystem till badplatser till publika byggnader, konstaterade kommunrådet Bertil Nilsson (F) efter besöket.

SOMMARSTADEN

Sommarstaden Halmstad har mycket att erbjuda. Två helt handikappanpassade bad. Eruopas första

handikappanpassade golfbana, där man till och med kan ta rullstolen med ner i bunkrar. Här finns dubbelsittiga gocarts och en travbana med sulky där man kan köra med rullstolen hela vägen upp i sulky. Inget behöver bokas i förväg.

www.halmstad.se

Hos oss är omtanke den viktigaste tanken

Du har dina intressen, dina vänner, dina vanor och dina drömmar. Vi vill att du ska leva livet som det passar dig.

För oss är personlig assistans detsamma som omtanke i stort som smått. För att kunna ge dig den bästa assistansen strävar vi efter att ha de bästa assistenterna hos oss.

Tillsammans med dig hittar vi en person du trivs med, kommer bra överens med och som anstränger sig lite extra för att du ska ha det bra. Sedan finns vi där med tjänster som underlättar friheten i din vardag. Du kan resa, träffa släkt och vänner, sporta, gå på rockkonserter, teater eller annat du gillar att göra med din tid.

Dygnet runt finns vi till hands för att du på ett tryggt och säkert sätt ska ha det bra.

Oavsett om du är barn, vuxen, ung eller gammal gäller samma sak; hos oss är det du som bestämmer. Assistansen utgår alltid från dina behov. Hos oss kan du välja ditt upplägg själv, antingen tar vi hand om allt eller så väljer du vilka delar du själv vill ansvara för, så sköter vi resten.

Vi får ofta höra att vi engagerar oss lite mer än andra och det stämmer nog, vi är måna om att utveckla inlevelseförmågan hos alla som arbetar hos oss.

Vi har funnits sedan 1966, men har mest gjort oss kända för annat än personlig assistans, det är ett ganska nytt erbjudande. När det gäller engagemang och medmänsklighet har vi däremot längre erfarenhet än de flesta. Vi har alltid brunnit för att ge människor som behöver det hjälp att leva ett rörligt och innehållsrikt liv. Vi erbjuder Omsorgsresor, Ambulanssjukvård, Liggande persontransporter, Skolskjutsar, Färdtjänst samt Terapeutisk behandling av alkohol- och drogproblem.

SIRIUS HUMANUM AB. Tegelviksgatan 12, 116 41 Stockholm. Tel 08-745 33 00. Fax 08-745 53 70. info.assistans@sirius-humanum.se, www.sirius-humanum.se

OPPOSITIONSTRION Lars Ohly (V), Mona Sahlin (S) och Maria Wetterstrand (MP) kommer att delta i marschen i Stockholm och även tala vid marschens slutmål Sergels Torg klockan 13.

PARTILEDARE GÅR MARSCHEN I STOCKHOLM

OCH FRÅN REGERINGEN KOMMER KOMMUNMINISTERN

Mona Sahlin (S), Lars Ohly (V) och Maria Wetterstrand (MP) väljer alla tre att gå Marschen för tillgänglighet i Stockholm.

KOMMUNMINISTER
Mats Odell (KD) marscherar också.

De får sällskap av kommun- och finansmarknadsminister Mats Odell (KD), Kenneth Johansson (C), ordförande i Socialutskottet, Tobias Krantz (FP), Folkpartiets gruppledare i socialutskottet och socialpolitiska talesperson samt Mats G Nilsson (M), ledamot i Socialförsäkringsutskottet och suppleant i Socialutskottet.

Därmed är samtliga sju riksdagspartierna representerade vid Stockholmsmarschen.

– Vi är glada för partiernas stöd till marschen och förväntansfyllda på vad de kommer att säga, kommenterar Marschen för tillgänglighets initiativtagare och språkrör Hans Filipsson. ■

Andra länder och deras lagstiftning

I många andra länder finns redan lagstiftning som förbjuder exempelvis näringsidkare och offentliga organ att diskriminera människor genom otillgängliga verksamheter. Här är några exempel.

USA

Lag: Americans with Disabilities Act (ADA)

Antogs: 1990

Kommentar: Alla byggnationer som görs från 1990 och framåt måste vara tillgänglig för alla, annars kan man stämmas. Staten ger också skattelättnader på 15 000 dollar till den företagare som gör tillgänglighetskapande åtgärder.

Australien

Lag: Disability Discrimination Act (DDA)

Antogs: 1992

Storbritannien

Lag: Disability Discrimination Act (DDA)

Antogs: 1995

Hong Kong

Lag: Disability Discrimination Ordinance

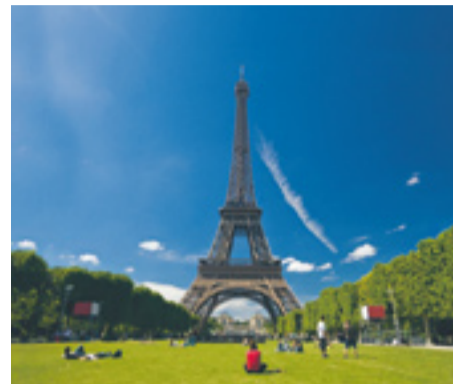
Antogs: 1995

Sydafrika

Lag: The Promotion of Equality and the Prevention of Unfair Discrimination Act (PEPUDA eller Equality Act)

Antogs: 2000

Frankrike

Lag: LOI n° 2005-102 du 11 février 2005 pour l'égalité des droits et des chances, la participation et la citoyenneté des personnes handicapées (fritt översatt: Lag nr 2005-102 av den 11 februari 2005 om lika rättigheter och möjligheter, deltagande och medborgarskap för personer med funktionsnedsättning)

Antogs: 2005

Norge

Lag: Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven)

Antogs: 2009

Kommentar: Det är ännu för tidigt att se vilken effekt lagen har. En viktig formulering finns med: kravet på universell design, vilket innebär tillgänglighet för största möjliga antal människor.

HIL - ett brukarkooperativ som sätter Dig i fokus. Kvalitet och individuella valmöjligheter är vår ledstjärna.

Kooperativet Helsingborg Independent Living, Södergatan 41, 252 25 Helsingborg, Tel: 042-12 74 72

Bristande tillgänglighet är diskriminering

MARIA LARSSON

2:e vice partiordförande för Kristdemokraterna

Kristdemokraterna

www.kristdemokraterna.se

HALLÅ, HUR PÅVERKAR OTILLGÄNGLIGHETEN DIG?

Gunilla Wallengren, Hålanda, flerfaldig VM-medaljör i friidrott på sträckor mellan 400 till 5000 meter:

– Att vara elitidrottare och köra 800 meter på 1.50 är en sak, att komma in på restaurangen eller klädafären är något helt annat. Det klarar jag inte, hur mycket jag än tränar.
– Som det är nu så får jag välja mina ställen utifrån var jag kommer in, inte utifrån utbud eller önskemål.

Tiina Nummi-Södergren, ordförande, Synskadades Riksförbund:

– Gå och röra sig säkert, hitta till platsen du ska och ta del av informationen som framställs kring verksamheter - självklarhet för många, men inte för oss synskadade. Det är mänskliga rättigheter. Lagstiftningen behöver stärkas.

Jan-Peter Strömberg, förbundsordförande, Hörskadades Riksförbund:

– HRFs viktigaste tillgänglighetskrav är att få rätten (möjligheten) till kommunikation i det offentliga rummet som TV, radio, teatrar, samlingslokaler och biografier. För att det ska bli möjligt krävs det visuell presentation som text i tv och tillgång till tekniska kommunikationsstöd såsom teleslingor.

Kathleen Bengtsson-Hayward, förbundsordförande Neurologiskt Handikappades Riksförbund:

– Att som svensk tvingas inse att jag lever i ett land där inte alla medborgare får åka med vilken buss eller vilket tåg de vill och inte ens kan ta sig in i alla vallokaler för att ta tillvara den demokratiska rättigheten att rösta i allmänna val, det påminner om svunna tiders apartheid.

Adolf Ratzka, ordförande i Independent Living institute:

– Otillgänglighet utestänger människor, minskar deras möjligheter och livskvalitet. Låt oss tillsammans avskaffa apartheid Sverige och bygga ett rättvist samhälle.

Maria Johansson, ordförande DHR:
– Otillgäng-

lighet påverkar i princip allt för våra medlemmar. Det är tillgängligheten som sätter gränser för hur vi, personer med nedsatt rörelseförmåga, kan leva och själva utforma vår vardag.

– Det gäller allt från dagis, skola, kompisar, fritidsaktiviteter, sommarjobb, utbildning, bostad, arbete, uteliv, kulturliv, fritidsaktiviteter, möjligheten att vara förälder.

– Det är dags att kalla utestängningen vid dess rätta namn – diskriminering!

Tillgänglighet börjar med...

... rätten till ett liv präglad av självbestämmande, integritet och möjligheten att delta på lika villkor! Så har vi format vår personliga assistans sedan 1995.

Hos oss kan du vara "din egen" och därmed vara arbetsgivare åt dina assistenter. Passar det bättre kan du låta oss ta hand om personal, administration och pappersarbete. Eller så kombinerar vi våra tjänster fritt efter dina önskemål.

Efter 14 år av personlig assistans över hela landet krånglar vi inte till det. Vi gör det helt enkelt bättre för dig.

NÄRA.

– personlig assistans närmare dig!

08-511 744 40
www.nara.nu
info@nara.nu

VÄRDIG ENTRÉ™

Tillgänglighet i kulturarvsmiljö

Samma entré för alla.

Det är målet med projektet »Värdig entré« som idag omfattar fyra pilotprojekt; Stockholms Stadshus, Liljevalchs konsthall och Södra Banchuset i Stockholm samt Residenset i Göteborg.

Syftet är att genom design- och arkitektkompetens tillgängliggöra kulturhistoriskt känsliga miljöer och utforma värdiga entrélösningar.

Läs gärna mer på någon av våra hemsidor.

www.sfv.se

www.designforall.se

www.stockholm.se

Använd sökordet: **Värdig entré**

Ett samarbete mellan Statens Fastighetsverk, EIDD Sverige, Stockholms Stad

Ett samarbete inom handikapprörelsen

www.byggklokt.se

byggklokt@nhr.se

13.05: CALLE, KAN DU TA REDA PÅ VILKA HOTELL I SVERIGE SOM ÄR HANDIKAPPANPASSADE, HAR TRÅDLÖST INTERNET, RELAXAVDELNING OCH LIGGER NÄRA HAVET?

13.07: VARSÅGOD, CHEFEN.

informus.se

Inget krångel, ingen avgift, bara **Sveriges mest kompletta sökmotor** för hotell och konferens.

Personlig assistans för dig som vill bestämma själv

För Stil är din personliga assistans mycket mer än bara en tjänst. Vår grundidé är i praktiken en arbetsmodell för ökat självbestämmande. Vi ger dig unik utbildning, juridisk rådgivning och bra förutsättningar för personligt växande.

STIL

Assistans på dina villkor. Sedan 1984.

Arenavägen 63, 121 77 Johanneshov

Telefon: 08-506 221 50

E-post: info@stil.se

www.stil.se

Nu ska alla enkelt avhjälpna hinder bort!

Sverige har kommit en bra bit på vägen i byggandet av ett samhälle som är tillgängligt för alla människor, men vi är inte i mål än.

Nu ska alla enkelt avhjälpna hinder i publika lokaler och på allmänna platser bort! Det gäller till exempel sjukhus, skolor, teatrar, parker och lekplatser.

Vi kommer under hösten att åka land och rike runt för att få de som har besluten i sin hand att fortsätta detta viktiga arbete.

Med oss i bagaget har vi experter, goda exempel och konkreta verktyg som ska hjälpa alla kommuner och fastighetsägare att komma igång, komma vidare och komma i mål!

För att lyckas måste alla goda krafter hjälpas åt. Vi räknar med ditt aktiva stöd.

Tillsammans skapar vi ett tillgängligare land.

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Bakom denna satsning står Socialdepartementet, Miljödepartementet, Finansdepartementet och Näringsdepartementet.